

holtbiztos, hogy szabadságvesztés volt, az vagy törvényi vagy már az is bírósági mentesítés alá esik, és az pedig általában elég időt jelent a várakozási idő szempontjából. Mégegyszer mondom, ha az előző szabadságvesztés törvényi mentesítés alá esik, akkor ez a mostani pénzbüntetés, ha éppen valami csoda folytán többszörös visszaesővel szemben ezt szabták ki, akkor ez ne essen így önmagában bírósági mentesítés alá.

Köszönöm szépen.

Dr. Tóth Tihamér rendőr ezredes /Rendőrtiszti Főiskola/:

A büntetőjogszabályok alkalmazásáról a rendőrség és az igazságügyi szervek gondoskodnak. A jogalkalmazók - köztük a rendőri szervek - ugyanakkor figyelemmel kísérik a jogszabályok érvényesülésének társadalmi hatását. Ennek folyamatában azt értékelik, hogy a büntetőjogszabályok mennyiben felelnek meg a dinamikus bűnüldözési igényeknek, s ha szükséges, kezdeményezik annak felülvizsgálatát.

Az állampolgárok személye és javai elleni bűncselekmények sértettjeinek kriminológiai vizsgálata és a bűnüldözésben való közreműködésük alkalmával szerzett tapasztalatokra alapozva terjesztem elő a Büntető Törvénykönyv, illetve a büntetőeljárás törvény módosításával, kiegészítésével kapcsolatos indítványaimat.

A büntetőtörvény egyik célja, hogy védelmet nyújtson az állampolgárok személye és javai elleni bűncselekményekkel szemben.

A büntetőtörvény speciális és generális prevenciójának hatékonyabbá tétele érdekében javasolom a büntető következményekkel járó feljelentési kötelezettség kiterjesztését.

A feljelentési kötelezettség a társadalomra különösen veszélyes bűncselekmények előkészületeinek, folytatásának a megszakítását, és ha mind ez sikertelen, a véghezvitel után a leleplezésének elősegítését szolgálhatja. E törvényi tényállást célszerű lenne kiegészíteni az elkövető személyére, illetve szökése, elrejtőzése esetén a tartózkodási helyére vonatkozó adatok közzétételével is.

A személyiség fokozottabb oltalmazását biztosítaná, ha a büntetőjogi következményekkel járó feljelentési kötelezettség kiterjedne az ember élete ellen készülő megkezdett, illetőleg már végrehajtott, de még le nem leplezett szándékos bűncselekményekre, azok elkövetőinek megjelölésére.

A bűnözés viktimológiai jellemzőiből kitűnik, hogy az élet elleni szándékos bűncselekményeknek jelentős részét megromlott hozzátartozói viszonyból eredő konfliktusok motiválják. A hozzátartozói viszony a bűnös támadás véghezvitelében, a váratlansággal, a kiszolgáltatottsággal, az elkövetés körmönfont módjának megválasztásával, és a bűncselekmény leplezésével jár együtt. Véleményem szerint a kapcsolatok emberöléssel történő "rendezése" elleni visszatartó hatást fokozná, ha a szándékos emberölések minősítő rendelkezései közé /ismételten/ kiemelten bekerülne a hozzátartozók sérelmére történt elkövetés.

A bűncselekmények felderítésében, s ezáltal a Büntető Törvénykönyvnek a szocialista törvényességnek megfelelő alkalmazásában fontos szerepe van a bűncselekmény folytán személyükben vagy jogaikban károsult, illetve veszélyeztetett sértetteknek. A feljelentés előterjesztésével, s azzal kapcsolatos elsődleges intézkedésekkel, valamint a sértett jogállásával összefüggésben terjesztem elő a büntetőeljárás törvényt módosító, kiegészítő javaslatom.

A büntetőeljárás kezdeményezésének - a bűncselekményről történő tudomásszerzéstől a nyomozás elrendeléséig - alapvető jelentősége van a büntetőeljárás megalapozottságában, eredményességében. Ezt jogszabályszerkesztésileg is célszerű lenne jobban kiemelni.

A büntetőeljárásról szóló törvény második részének VI. fejezete - a 121. §-tól a 157. §-ig - A nyomozás alaki szabályait tartalmazza. Ezen belül Nyomozás a büntetési eljárásban I. Cim foglalja össze azokat a rendelkezéseket is, amelyek a büntetőeljárás kezdeményezésével kapcsolatosak a vétségi eljárásban is.

Javasolom a Büntetőeljárás kezdeményezése önálló Cim alatt rendszerbe foglalni az erre utaló jogszabályi rendelkezéseket.

A büntetőeljárás megindulásának alapjául szolgáló feljelentés általános fogalmának meghatározása, úgyszintén az előterjesztésének különböző formái hiányoznak a büntetőeljárás törvényből, illetve - a bűnüldözési gyakorlat megállapí-

tásaival összhangban - nem kellően definiáltak.

A büntetőeljárás megindulásával egyidejűleg késedelemmentes teljesítést igénylő, halaszthatatlan nyomozási cselekményeket, a hatályos törvény három különböző szakasz második, illetve harmadik bekezdésében szerepelteti /Be. 121. § /2/, 130. § /2/, 91. § /3/./ . Javasoljuk önálló szakaszban és egységbe foglalni e rendelkezéseket, s ez kifejezné ezen eljárási mozzanatnak a bünfelderítésben különös fontosságát.

A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény a sértett jogi helyzetét illetően jelentős szabályozásokat tartalmaz /a sértett fogalmát és jogait/, azonban véleményem szerint indokolt lenne a sértett sajátos jogállását, szerepét további pontosításokkal erőteljesebben kifejezésre juttatni, elsősorban a tanutól való megkülönböztetés által.

Ennek érdekében javaslom a büntetőeljárás törvényben:

- a sértett panasztételét, a bűncselekményre utaló nyilatkozatát, vallomását a feljelentés egyik formájaként megjelölni;
- a sértett nyilatkozatát vallomását /a tanuvallomástól elkülöníteni/ önálló bizonyítási eszközként megjelölni;
- a sértett nyilatkozatát, vallomását a bizonyítás eszközei felsorolás között elsőnek kiemelni;
- a sértetti nyilatkozat, vallomás rögzítésének követelményeit a bizonyítás eszközei című részben szabályozni;
- utalni a sértettre, illetve vallomására, a szembesítésnél, a felismerésre bemutatásnál /a helyszínelésnél/;
- a sértett vallomástételének akadályait és vele szemben alkalmazható kényszerintézkedést külön rendezni.

A kiskorúak családon belüli kriminális veszélyeztetettsége folyamatának megszakítását jól szolgálhatja az a törvényelőkészítési javaslat,

hogy a büntetőeljáráásban az ügyész indítványozhatja a gyermek ellen szándékos bűncselekményt elkövető szülői felügyeletének megszüntetését.

Az ezzel kapcsolatos bírói döntés megalapozottabbsága érdekében célszerű lenne, ha e vonatkozású körülményeket már a nyomozás teljesítése alkalmával feltárnák, beszerezve ezzel az illetékes gyámhatóság állásfoglalását is.

Az ártatlanság vélelmének garanciája mellett, a bűncselekmények sértettjei kiméleteknek, a bírói döntés befolyásolásmentességének biztosítása érdekében javaslom: büntetőjogszabály tiltsa meg, hogy a nyomozási szakaszban a nyilvánosság /televízió/ előtt, arra nem jogosult személy /riporter/, a nyomozó hatóság hivatalos helyiségében a gyanúsítottat kihallgathassa, faggassa, az elkövetés módszerét vele lejátszhassa, más bizonyítási eszközökre hivatkozva nyilatkozatát bírálgassa, továbbá a sértettre vonatkozó adatokat, a helyszínelés /helyszín-lejátszás/ alkalmával készült video- vagy filmfelvételeket - ha részletekben is - de bemutathassa. Ez természetesen nem zárhatja ki a közvéleménynek a bűnügyről való tárgyilagos, tényyszerű tájékoztatását, a bűnügyből adódó, főleg megelőzési következtetések felvetését.

Dr. Kovács Dénes Legfőbb Ügyészégi Ügyész:

Egészen röviden egy kérdéssel szeretnék foglalkozni. Nem kívánom azokat a módosító javaslatokat bírálni, amelyek a tervezetekben benne vannak, ezt előttem többen megtették, én egyetlen olyan kérdéssel kívánok foglalkozni, ami nincs benne a tervezetben, azonban ha a módosítása készül a büntető jogszabályoknak, én megfontolásra ajánlom ennek a rendelkezésnek a megváltoztatását is. A törvényességi óvások körében felmerül az a korábban nem volt, majd utóbb bevezetett szabály, mely a Legfelsőbb Biróság eljáró tanácsának a törvényességi óváshoz való igen szigorú kötöttségét szabályozza. Azt ugyanis, hogy a Legfelsőbb Biróság a törvényességi óváshoz mind annak irányára, mind annak terjedelme tekintetében szigorúan kötve van és ez a törvényességi óvások elbírálásának gyakorlatában most már lényegében azt jelenti, hogy a Legfelsőbb Biróság majdhogynem betű szerint csak olyan határozatot hozhat, ami a törvényességi óvás indítványi részében szerepel, vagy a törvényességi óvást elutasíthatja.

Én úgy vélem, hogy a jelenlegi szabályozás és a korábbi korlátlan felülbírálási lehetőség között található meg a helyes rendezési elv, mert a korlátlan felülbírálási jog az eredményezhet olyan bizonytalanságot, hogy esetleg valakinek a kérelmére a javára emel törvényességi óvást a Legfelsőbb Biróság elnöke vagy a Legfőbb Ügyész és végül a terhére fogják megváltoztatni az ítéletet. Ez a jogerő tisztelete alapján nem lenne kívánatos. Megfontolandó lenne azonban szerintem egy olyan megoldás, amely a jogerő tiszteletét a rendkívüli perorvoslással történő érdemi felülbírálási jog kiterjesztésével ötvözné, amennyiben a Legfelsőbb Biróság eszerint az elképzelés szerint csak a törvényességi óvás irányához lenne kötve, annak terjedelméhez nem, következésképpen az lenne az elbírálás korlátja, hogy a terhére szóló óvás esetén a terhére, a javára szóló óvás esetén a javára változtathatja, vagy az óvást elutasíthatja, kivéve ha a törvényes-